

درس اتوماسیون صنعتی

دکتر یوسف علی نژاد برمی

دانشگاه سمنان
دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر
گروه قدرت

درس اتوماسیون صنعتی
کارشناسی ارشد

مدرس
دکتر یوسف علی نژاد برمی

سرفصل درس اتوماسیون صنعتی

- مقدمه - مروری بر تاریخچه اتوماسیون صنعتی
- ساختار و اجزای یک اتوماسیون صنعتی
- آشنایی با تکنولوژی نرم افزارهای رایج در اتوماسیون صنعتی
- نرم افزارهای رابط کاربر و دستگاه **HMI**
- مقدمه انتقال داده ها
- آشنایی با چند فیلد باس رایج
- طراحی یک سیستم اتوماسیون صنعتی
- سیستم یکپارچه اتوماسیون و اطلاعات
- آخرین دستاوردها در اتوماسیون صنعتی

مهمترین عناوین مورد بررسی در درس اتوماسیون صنعتی

- ۱- عملکردهای مورد نیاز در یک سیستم کنترل
- ۲- چرا سیستمهای اتوماسیون
- ۳- سیستمهای کنترل رله ای در مقابل سیستمهای اتوماسیون
- ۴- مبانی کنترل کننده های **PLC**
- ۵- شماتیک کلی PLC ها
- ۶- انواع و اجزای تشکیل دهنده سیستمهای اتوماسیون ساخت شرکت زیمنس
- ۷- انواع اتوماسیون، و نقش **IED** ها در سیستم های اتوماسیون
- ۸- مزایای سیستمهای اتوماسیون نوع **DCS**
- ۹- انواع شبکه های اتوماسیون صنعتی (Industrial Network)
 - الف : شبکه های پروفیبیاس (PROFIBUS Network)
 - ب : شبکه های اترنت (Industrial Ethernet Network)
- ۱۰- مانیتورینگ (Visualisation)
 - الف : نرم افزارهای مانیتورینگ (WINCC & WINCC Flexible)
 - ب : ارتباط بین نرم افزارهای مانیتورینگ و سخت افزار کنترل
- ۱۱- اجرای چند پروژه عملی در اطاق اتماسون

۱- مهمترین عملکردهای مورد نیاز در یک سیستم کنترل

مهمترین عملکردهای مورد نیاز یک سیستم کنترل را می‌توان به صورت زیر خلاصه نمود.

- حفاظت تجهیزات الکتریکی پروسه
- کنترل و عملکرد تجهیزات الکتریکی پروسه
- پیاده سازی منطق مناسب جهت عملکرد صحیح تجهیزات (Interlocking)
- ثبت وقایع و حوادث پیش آمدہ جهت آنالیز آنها و بدست آوردن اطلاعات لازم
- نظارت بر وضعیت عملکرد سیستم تحت کنترل و ارایه هشدارهای لازم
- ثبت مقادیر واقعی خطاهای (Data & Event Logging)

۲- چرا سیستم‌های اتوماسیون صنعتی

- بالا بردن دقیق کنترل
- افزایش سرعت تولید
- توانایی جمع آوری ضبط و آنالیز اطلاعات مربوط به پارامترهای تولید
- انتقال اطلاعات به نقاط دور
- امکان مونیتورینگ زمان واقعی (Real Time) و کنترل دقیق پروسه‌های صنعتی
- نمایش عملکرد پروسه تولید به صورت مت مرکز و توزیع شده
- توانایی مدیریت اطلاعات
- انجام تصمیم گیریهای اتوماتیک و بدون دخالت انسان

۳- سیستم‌های کنترل رله‌ای در مقابل سیستم‌های اتوماسیون

تفاوت‌ها و مزایای سیستم‌های کنترل رله‌ای در مقابل سیستم‌های اتوماسیون (PLC)‌ها را می‌توانیم به شرح روبرو خلاصه نماییم:

- ۱) استفاده از PLC موجب کاهش حجم تابلوی فرمان می‌گردد.
- ۲) استفاده از PLC مخصوصاً در فرآیند‌های عظیم موجب صرفه جویی قابل توجهی در هزینه لوازم و قطعات می‌گردد
- ۳) PLC‌ها استهلاک مکانیکی ندارند، بنابر این علاوه بر عمر بیشتر، نیازی به تعمیرات و سرویس‌های دوره‌ای نخواهند داشت.
- ۴) PLC‌ها انرژی کمتری مصرف می‌کنند.
- ۵) PLC‌ها برخلاف مدارات رله کنتاکتوری، نویزهای الکتریکی و صوتی ایجاد نمی‌کنند.
- ۶) استفاده از یک PLC منحصر به پرسه و فرآیند خاصی نیست و با تغییر برنامه می‌توان به آسانی از آن برای کنترل پرسه‌های دیگر استفاده نمود.
- ۷) طراحی و اجرای مدارهای کنترل و فرمان با استفاده از PLC‌ها، بسیار سریع و آسان است.
- ۸) برای عیب یابی مدارات فرمان الکترومکانیکی، الگوریتم و منطق خاصی را نمی‌توان پیشنهاد نمود. این امر بیشتر تجربی بوده، بستگی به سابقه آشنایی فرد تعمیر کار با سیستم دارد. در صورتی که عیب یابی در مدارات فرمان کنترل شده توسط PLC به آسانی و با سرعت بیشتری انجام می‌گیرد.
- ۹) PLC‌ها می‌توانند با استفاده از برنامه‌های مخصوص، وجود نقص و اشکال در پرسه تحت کنترل را به سرعت تعیین و اعلام نمایند.

- نمایش بخشی از سیستم رله ای و سپس تبدیل شده به سیستم PLC یک کارخانه

نمایش یک مجتمع صنعتی بزرگ

• نمایش یک سیستم مانیتورینگ صنعتی

نمایش یک نیروگاه و اطاق کنترل نیروگاه

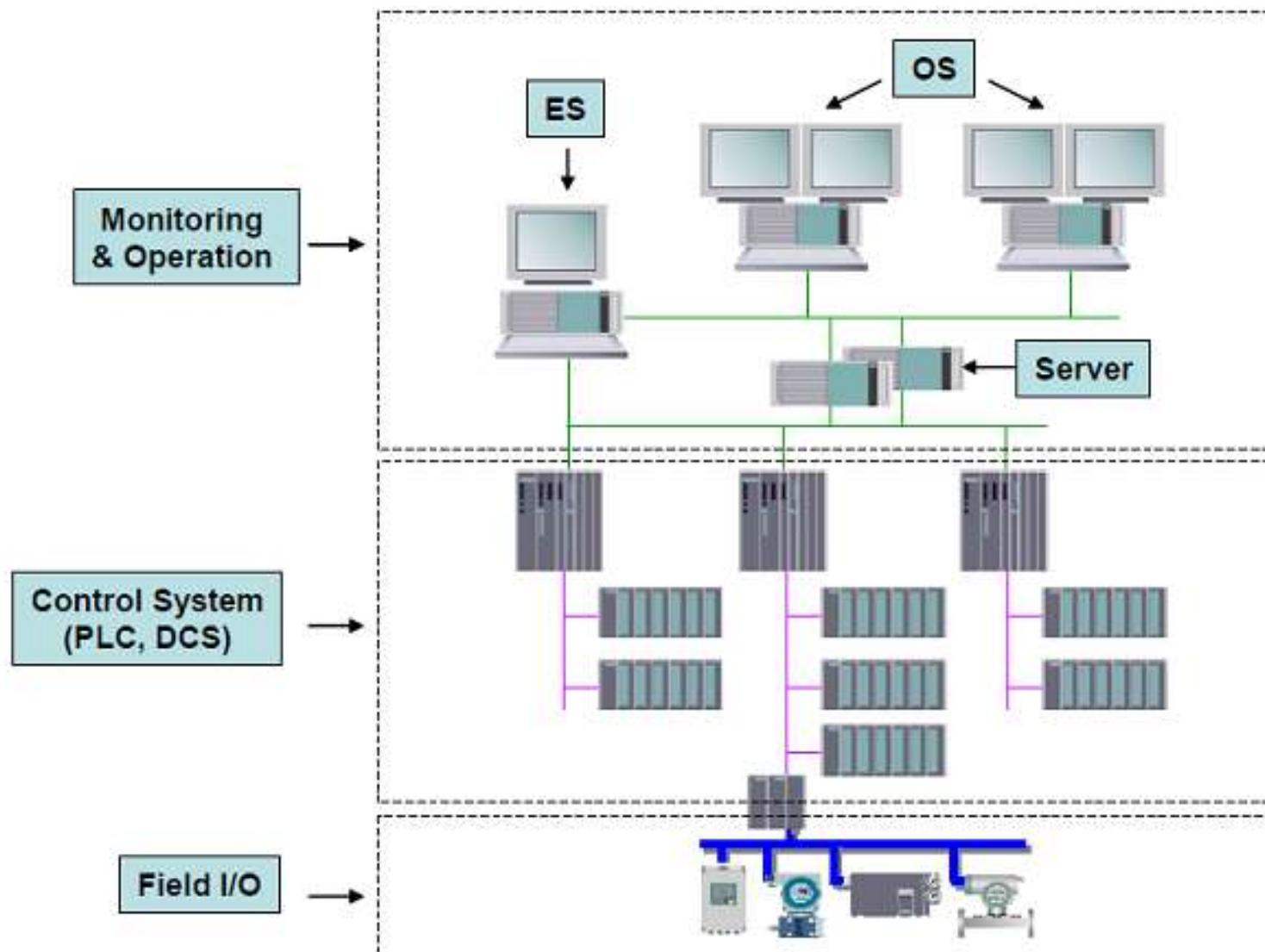
Control room implemented in Schwarze Pumpe, Germany

The Schwarze Pumpe power plant (2 x 800 MW), Germany.

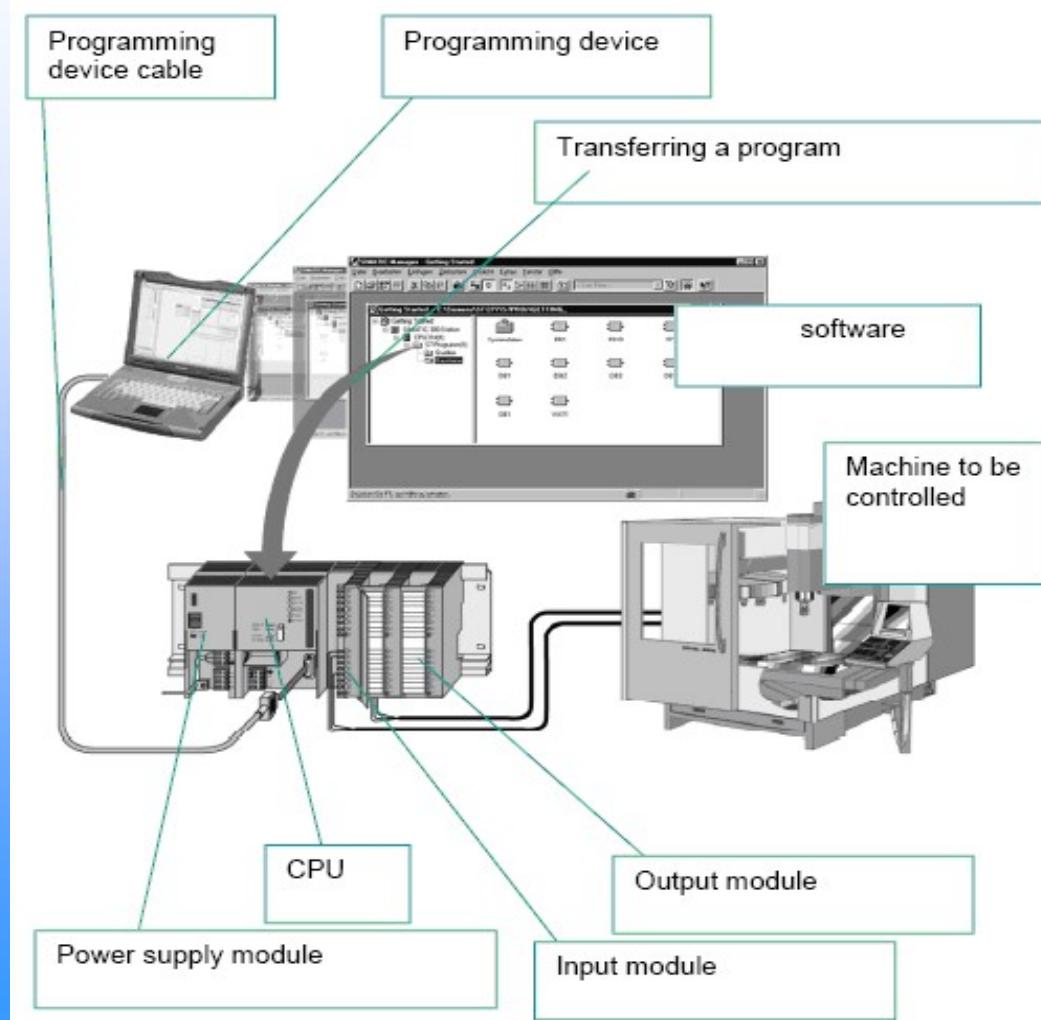

• سطوح مختلف اتوماسیون

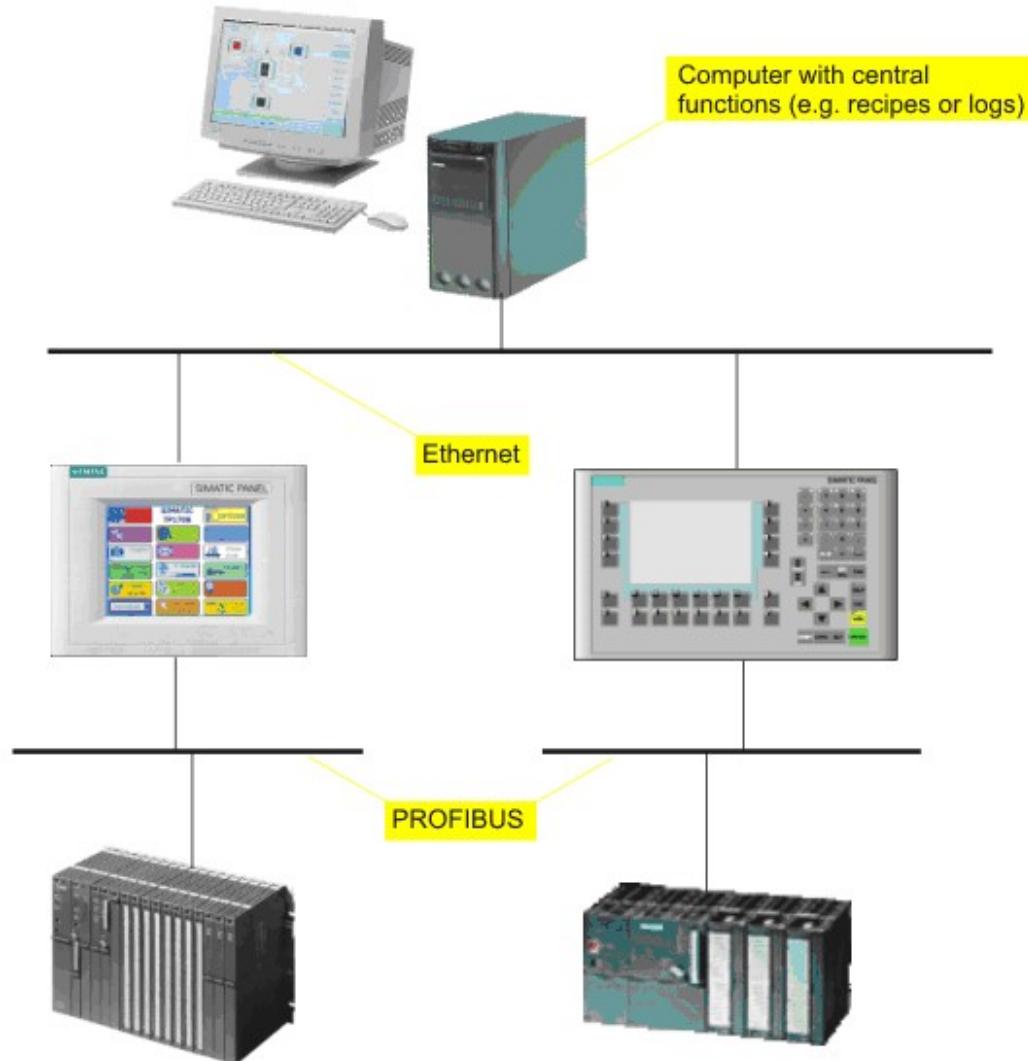

نمونه کنترل یک ماشین صنعتی با استفاده از PLC

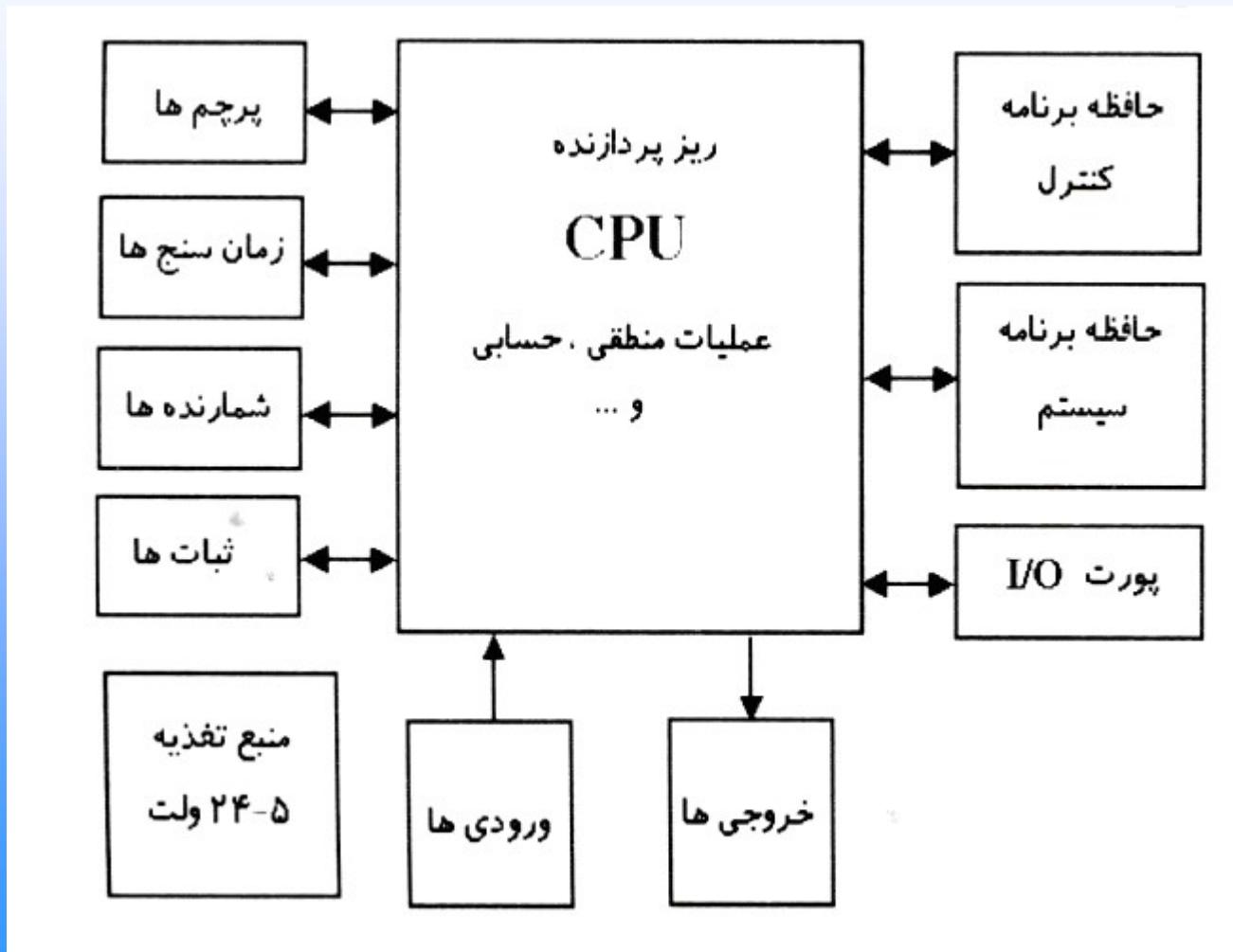
مجموعه یک سیستم اتوماسیون شامل سخت افزار - نرم افزار و مونیتورینگ با استفاده از شبکه های صنعتی

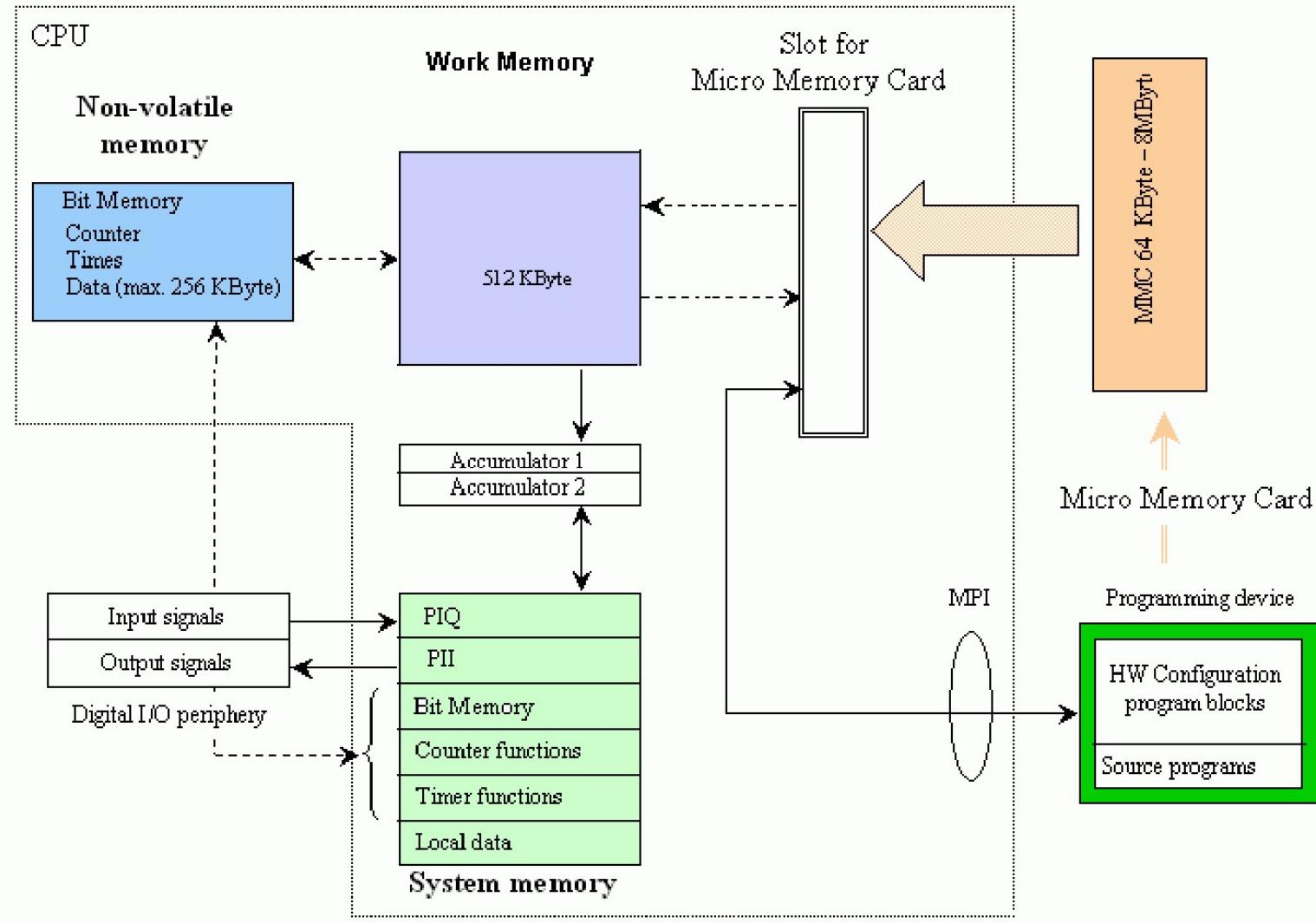
۵- شمای کلی PLC ها

شکل زیر شمای کلی PLC ها را نشان می دهد

شماتیک کلی PLC ها

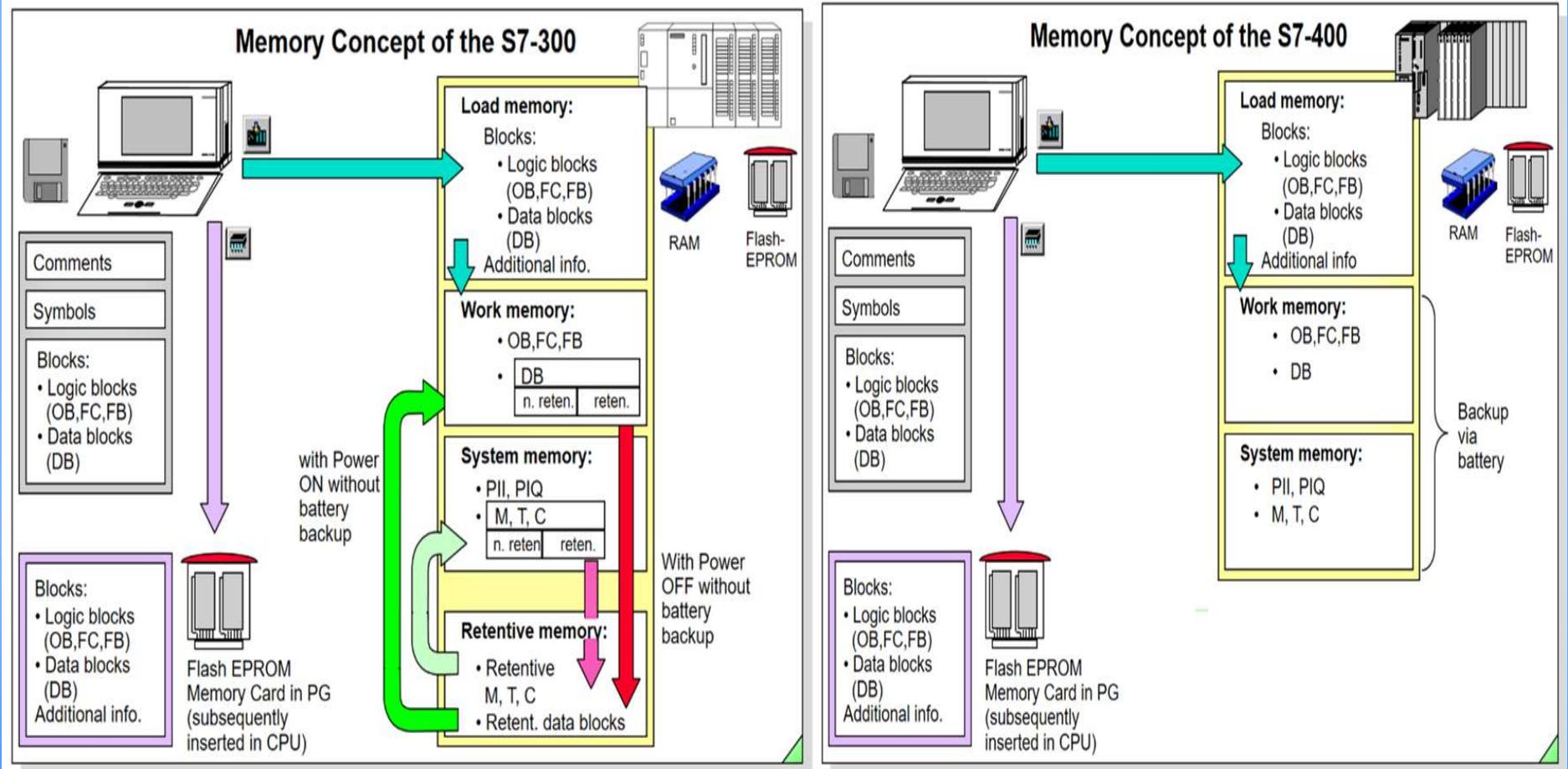

ناحیه مختلف حافظه سیستم

- ناحیه حافظه تصویر ورودی (PII)
- ناحیه حافظه تصویر خروجی (PIQ)
- حافظه قابل استفاده برای کاربر به منظور ایجاد پرچم ها، حافظه های کمکی و متغیرهای موقتی
- ناحیه مربوط به ذخیره سازی مقادیر زمان توابع زمان سنج و شمارش شمارنده ها

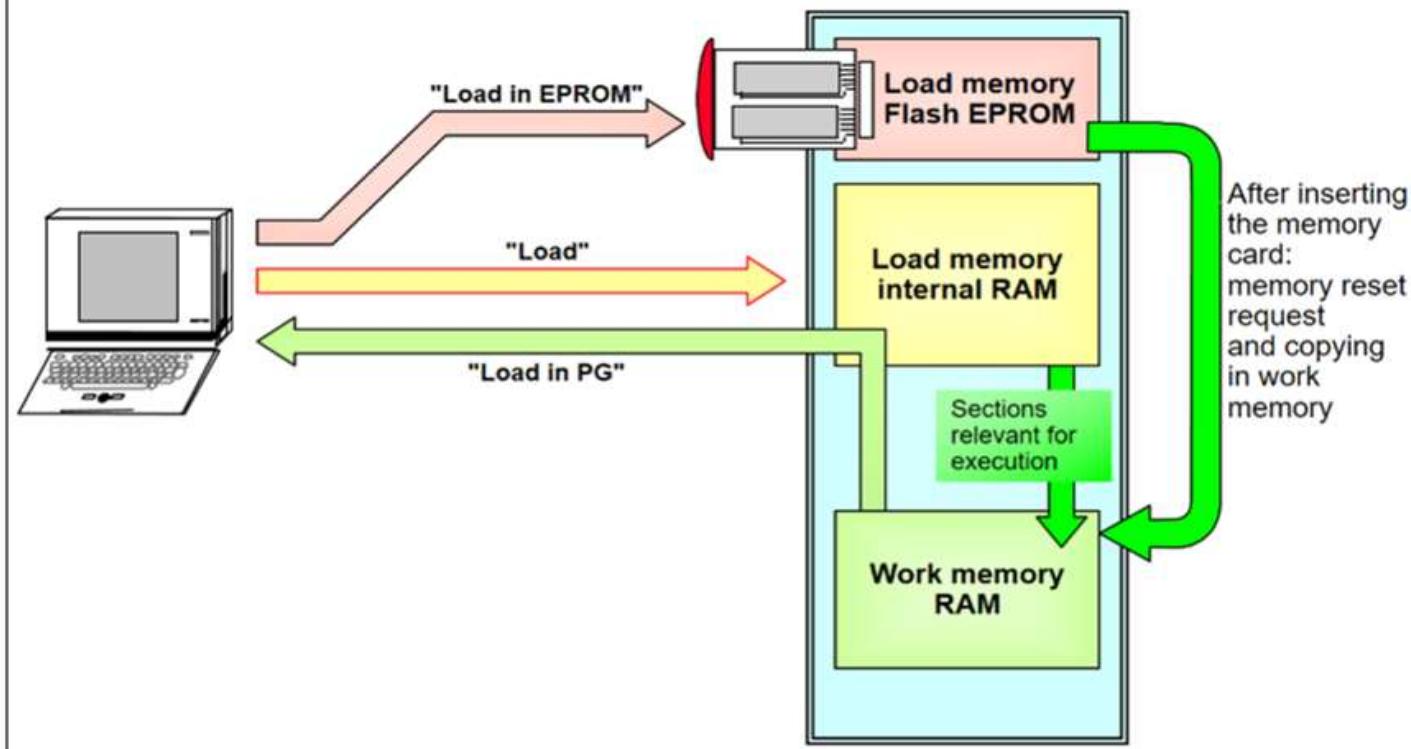
PLC حافظه های

چگونگی وارد و خارج کردن برنامه ها به و یا از حافظه ها

Loading Blocks into /out of Flash EPROM Memory Card

۶- انواع و اجزای تشکیل دهنده سیستم‌های اتوماسیون ساخت شرکت زیمنس

PLC‌های زیمنس به طور کلی در ۵ گروه زیر تقسیم می‌شوند:

- Simatic S5 •
- LOGO •
- Simatic S7 •
- Simatic C7 •
- Simatic 505 .5 •

SIMATIC S5 -1

- در S5 می توان PLC هایی مثل S5-135U یا S5-155U را نام برد که بتوانند حوزه عملکرد بسیار وسیعی داشته باشند.
- کنترل کننده SIMATIC S5 که یکی از کنترل کننده های نسبتاً قدیمی است در انواع مختلف مثل S5-90U یا S5-95U بصورت (COMPACT) بوده و حوزه عملکرد مخصوص دارد، اما انواع دیگری مثل S5-100U یا S5-115U به صورت مدولار بوده و برای کنترل های وسیع تر استفاده می شوند که ورودی و خروجی های بیشتری دارند و می توانند عملیات منطقی بیشتری را انجام بدهند.
- نوع PLC S5 در تمام انواع آن را که ذکر شد می توان توسط نرم افزار STEP 5 برنامه نویسی یا PROGRAM کرد.

LOGO -2

• LOGO کنترل کننده ساده و ارزان قیمتی است که برای کنترل های کوچک مثل ساختمان و دستگاه های کوچک و دربرخی موارد برای آموزش کاربرد دارد.

- این PLC هم به صورت OMPACT موجود می باشد و هم به صورت Modular.

- برنامه ریزی آن توسط کلید های روی آن انجام می شود. البته می توان برای ورودی یا خروجی های پیشتر از اسلات های اضافی استفاده کرد.

- برای برنامه نویسی این PLC از نرم افزار logo!soft comfort استفاده می شود.

دکتریوسف علی نژاد برمی

درس اتوماسیون صنعتی

نمایش سخت افزار مدولار LOGO

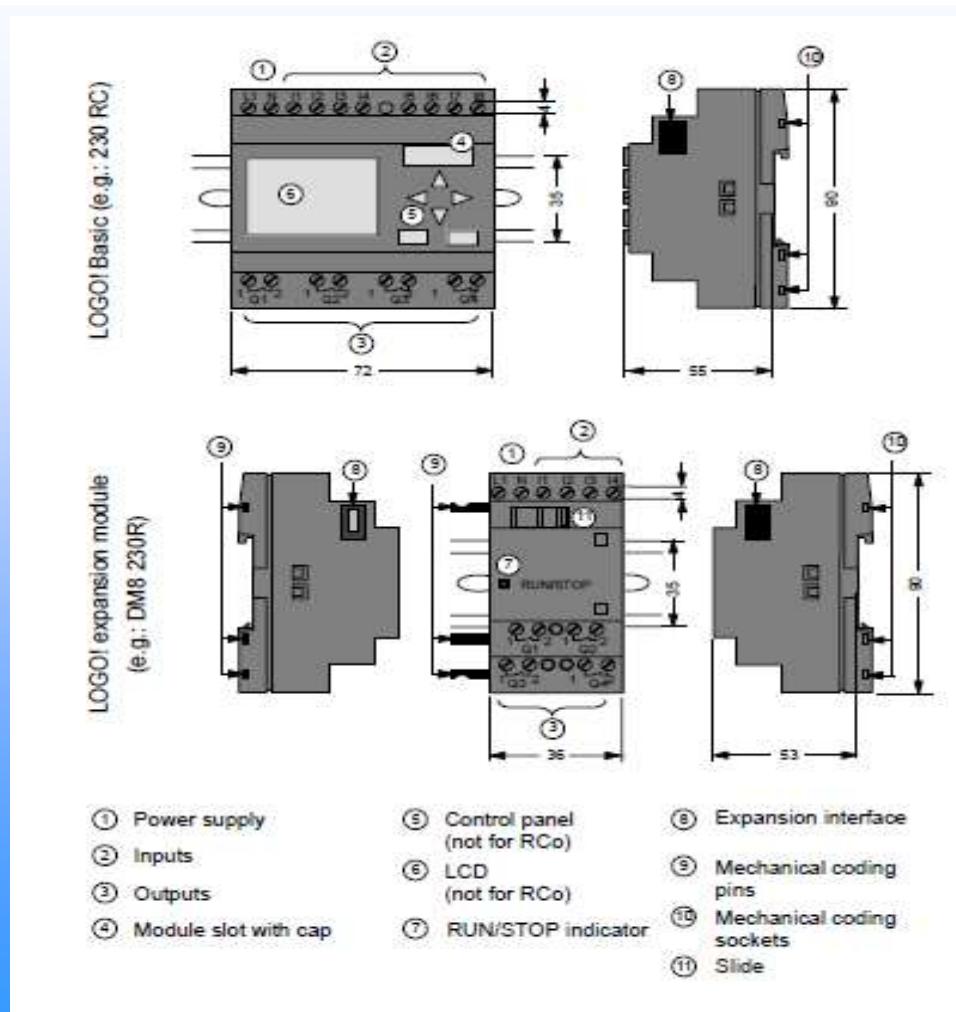

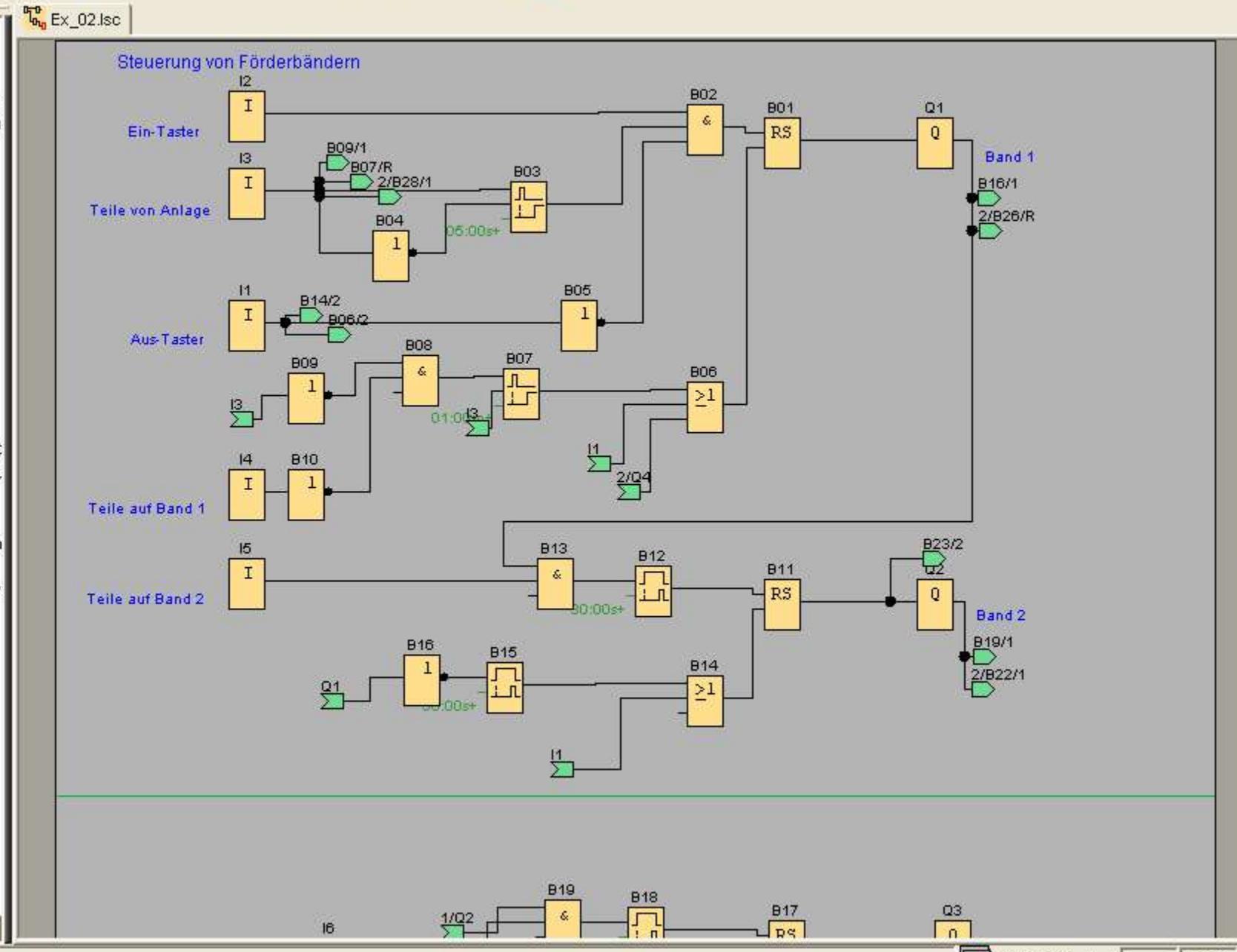
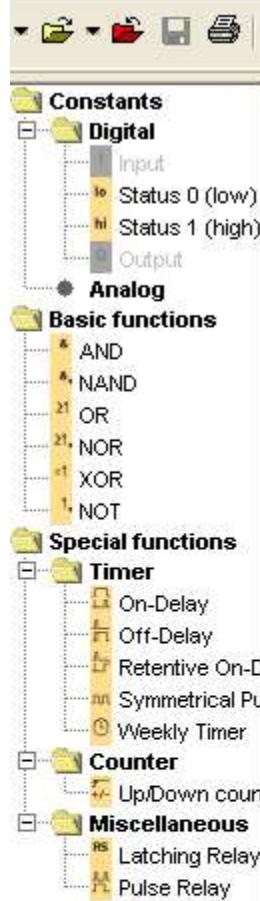
LOGO!

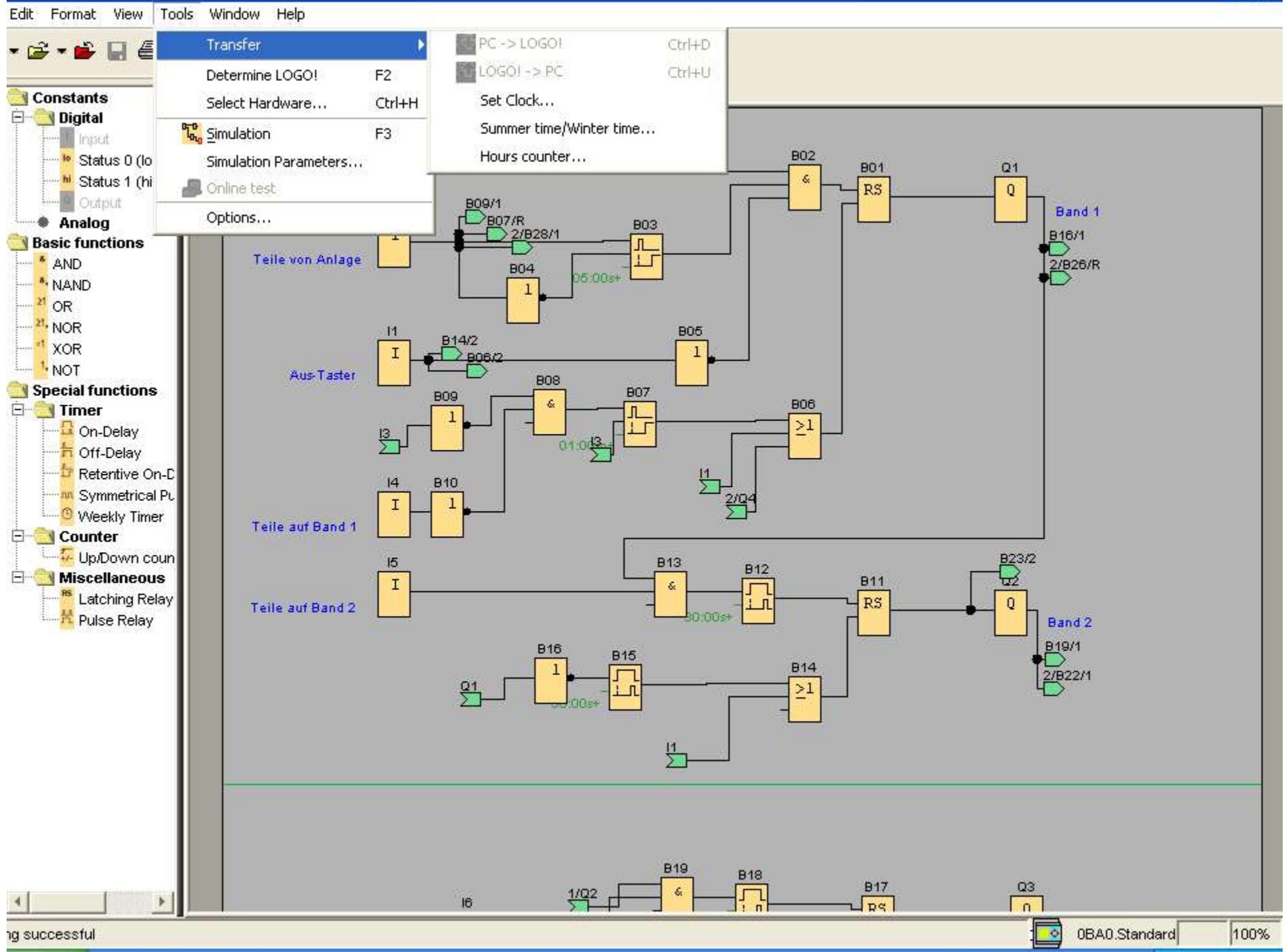
SIEMENS

ساختمان لوگو

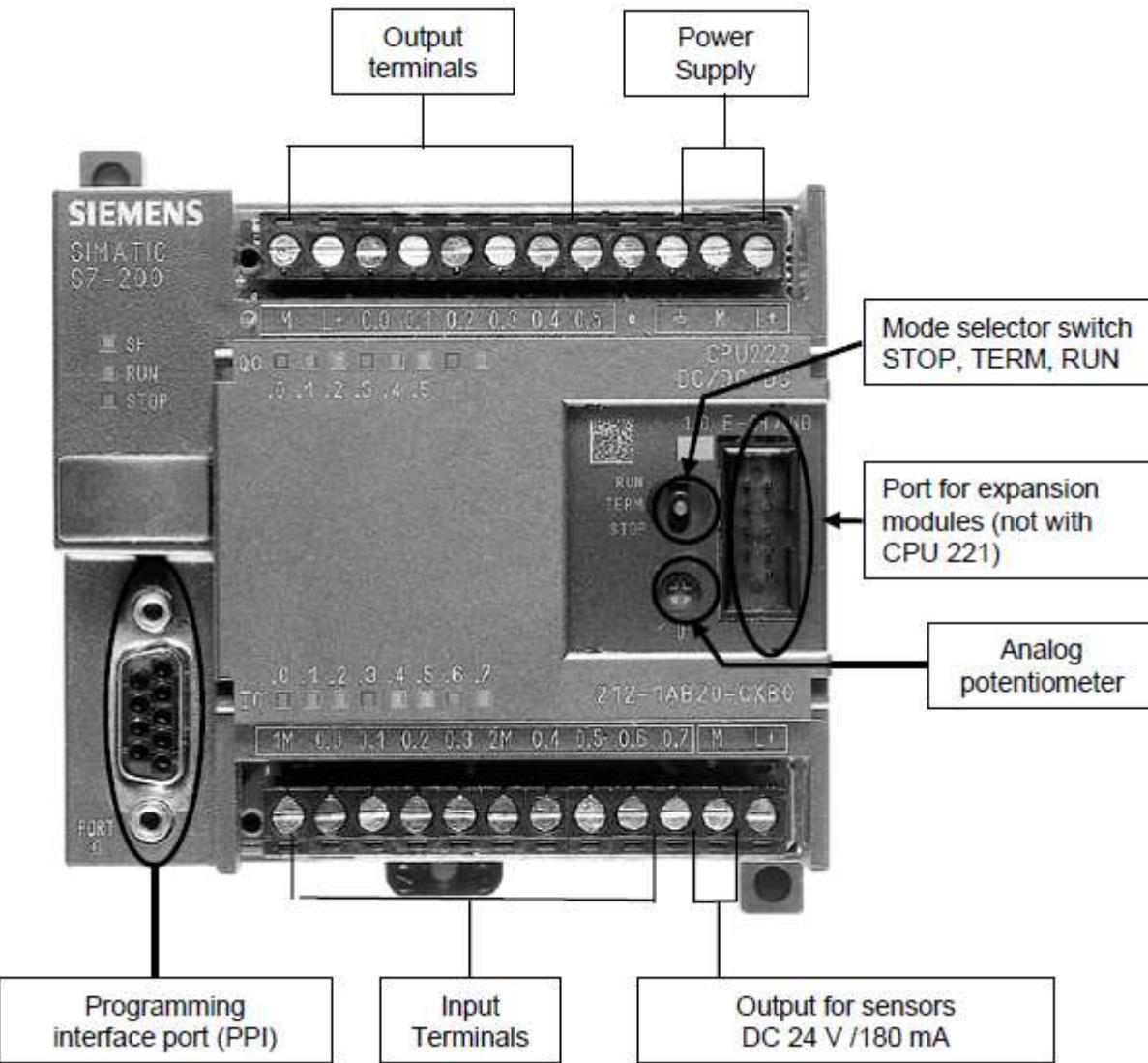
Simatic 7

این PLC ها بعد از S5 عرضه شده اند و به سه خانواده مختلف تقسیم می شوند:

- **S7-200**: که به صورت MODULAR و COMPACT عرضه می شود و برای سیستم های کنترلی کوچک به کار می رود.
- **S7-300**: که خود به سه نوع S7-300C , S7-300F و S7-300 ت تقسیم می شود، به صورت MODULAR است و عملکرد متوسط دارد.
- **S7-400**: که خود به سه نوع S7-400 , S7-400H S7-400FH تقسیم می شود،
• است ولی می تواند حوزه عملکرد وسیع داشته باشد.
• این PLC ها با نرم افزار STEP7 برنامه نویسی و پیکر بندی می شوند.

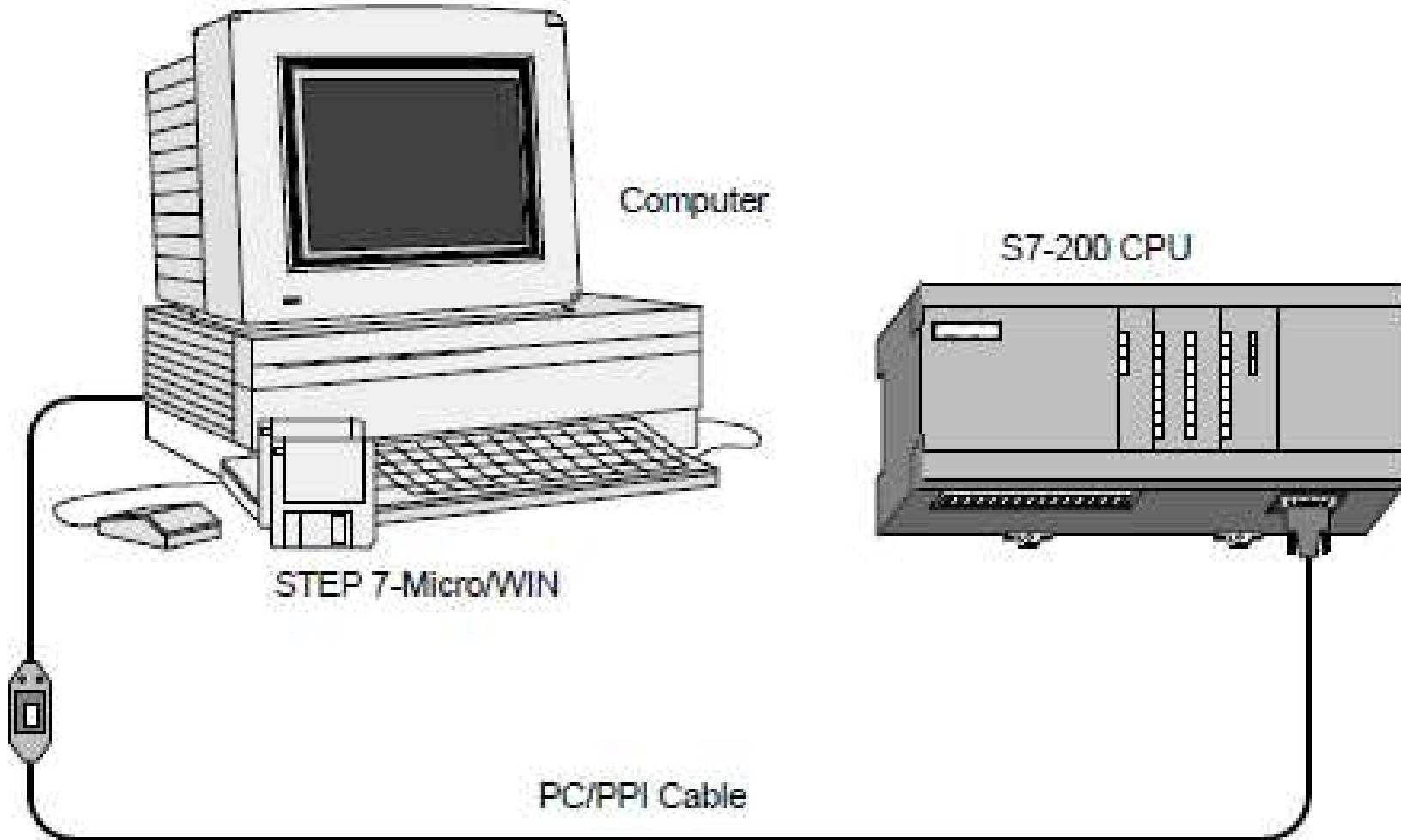

ساختار PLC S7-200

ارتباط بین S7-200 و کامپیوتر

CPU S7-200 جدول مقایسه انواع

Table 1-1 Comparison of the S7-200 CPU Models

Feature	CPU 221	CPU 222	CPU 224	CPU 226	CPU 226XM
Physical size (mm)	90 x 80 x 62	90 x 80 x 62	120.5 x 80 x 62	190 x 80 x 62	190 x 80 x 62
Program memory	4096 bytes	4096 bytes	8192 bytes	8192 bytes	16384 bytes
Data memory	2048 bytes	2048 bytes	5120 bytes	5120 bytes	10240 bytes
Memory backup	50 hours typical	50 hours typical	190 hours typical	190 hours typical	190 hours typical
Local on-board I/O	6 In/4 Out	8 In/8 Out	14 In/10 Out	24 In/16 Out	24 In/18 Out
Expansion modules	0 modules ¹	2 modules ¹	7 modules ¹	7 modules ¹	7 modules ¹
High-speed counters					
Single phase	4 at 30 kHz	4 at 30 kHz	6 at 30 kHz	6 at 30 kHz	6 at 30 kHz
Two phase	2 at 20 kHz	2 at 20 kHz	4 at 20 kHz	4 at 20 kHz	4 at 20 kHz
Pulse outputs (DC)	2 at 20 kHz	2 at 20 kHz	2 at 20 kHz	2 at 20 kHz	2 at 20 kHz
Analog adjustments	1	1	2	2	2
Real-time clock	Cartridge	Cartridge	Built-in	Built-in	Built-in
Communications ports	1 RS-485	1 RS-485	1 RS-485	2 RS-485	2 RS-485
Floating-point math	Yes				
Digital I/O image size	256 (128 in, 128 out)				
Boolean execution speed	0.37 microseconds/instruction				

¹ You must calculate your power budget to determine how much power (or current) the S7-200 CPU can provide for your configuration. If the CPU power budget is exceeded, you may not be able to connect the maximum number of modules. See Appendix A for CPU and expansion module power requirements, and Appendix B to calculate your power budget.

دکتر یوسف علی نژاد برمی

درس اتوماسیون صنعتی

مدول ارتباطی CP 243

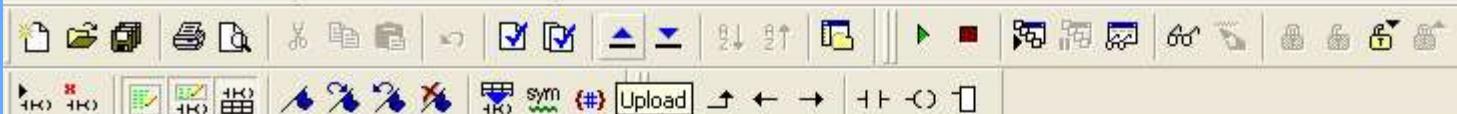

نرم افزار های مورد نیاز LOGO & S7-200

STEP 7-Micro/WIN 32 - Project1

File Edit View PLC Debug Tools Windows Help

SIMATIC LAD

Symbol	Var Type	Data Type	Comment
	TEMP		

PROGRAM COMMENTS

Network 1 Network Title
Network Comment
→

Network 2

Network 3

Project1(CPU 216 REL 01.02)

- Program Block
 - MAIN (OB1)
 - SBR_0 (SBR0)
 - INT_0 (INT0)
- Symbol Table
- Status Chart
- Data Block
- System Block
 - Cross Reference
 - Communications
 - Set PG/PC Interface
- Instructions
 - Favorites
 - Bit Logic
 - Clock
 - Communications
 - Compare
 - Convert
 - Counters
 - Floating-Point Math
 - Integer Math
 - Interrupt
 - Logical Operations
 - Move
 - Program Control
 - Shift/Rotate
 - String
 - Table

دکتر یوسف علی نژاد برمی

درس اتوماسیون صنعتی

S7-300

اجزای مختلف S7-300

- بخش تغذیه
- بخش مرکزی
- پورت های ورودی و خروجی
- ماجول های رابط (IM)
- ماجول های پردازنده ارتباط (CP)
- ماجول های لازم برای استفاده از توابع نرم افزاری خاص (FM)

چگونگی کنار هم چیدن مدولهای S7-300

S7-300: Modules

PS
(optional)
منبع تغذیه

CPU
IM (optional)
پردازشگر
استریپس ارتیبھی برای ورودی و خروجیهای رک بعی

SM: DI
SM: DO
SM: AI
SM: AO
FM:
- Counting
- Positioning
- Closed-loop control
CP:
- Point-to-Point
- PROFIBUS
- Industrial Ethernet
کریت ارتیبھی
پروسسوری

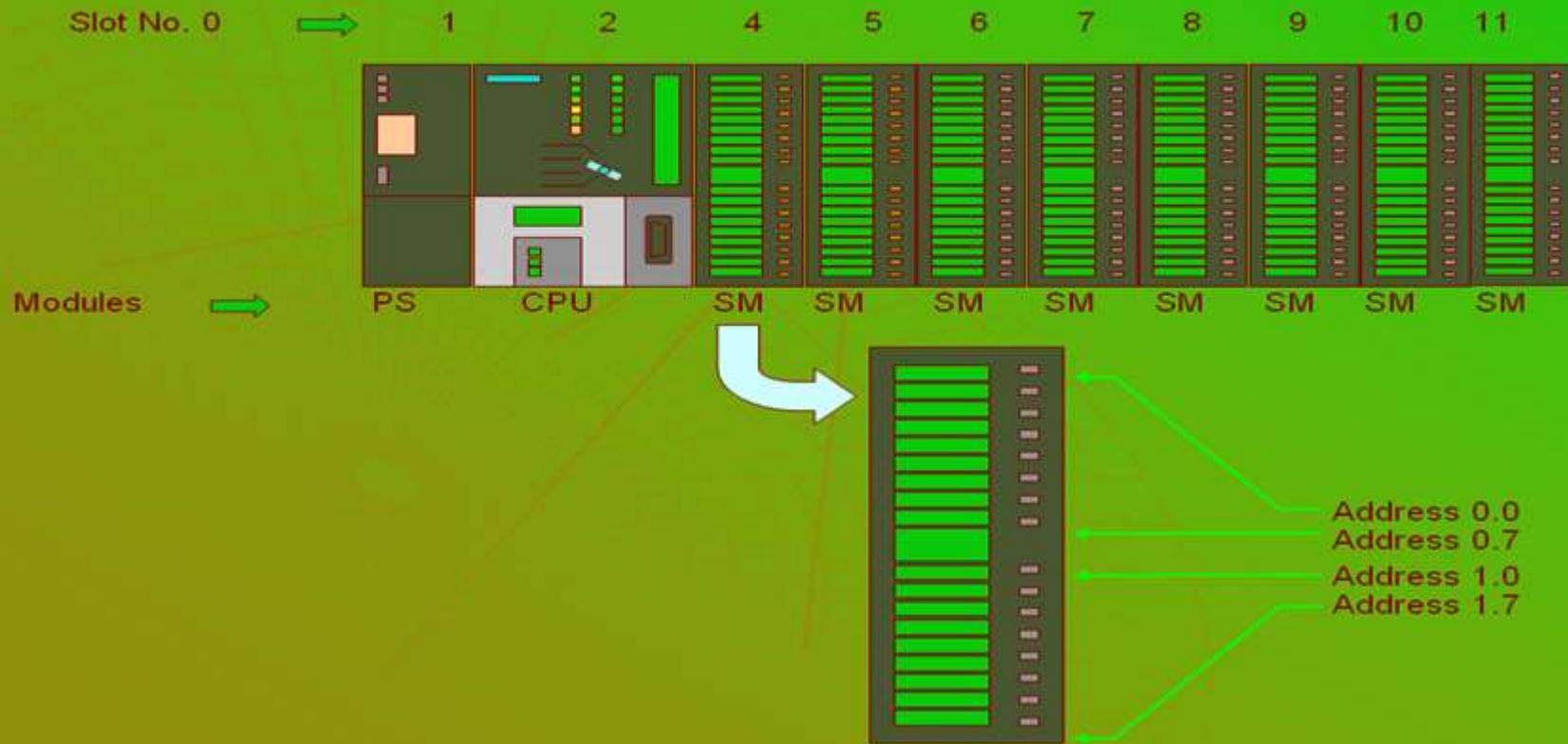
SM & signal modules

cp & communications processors

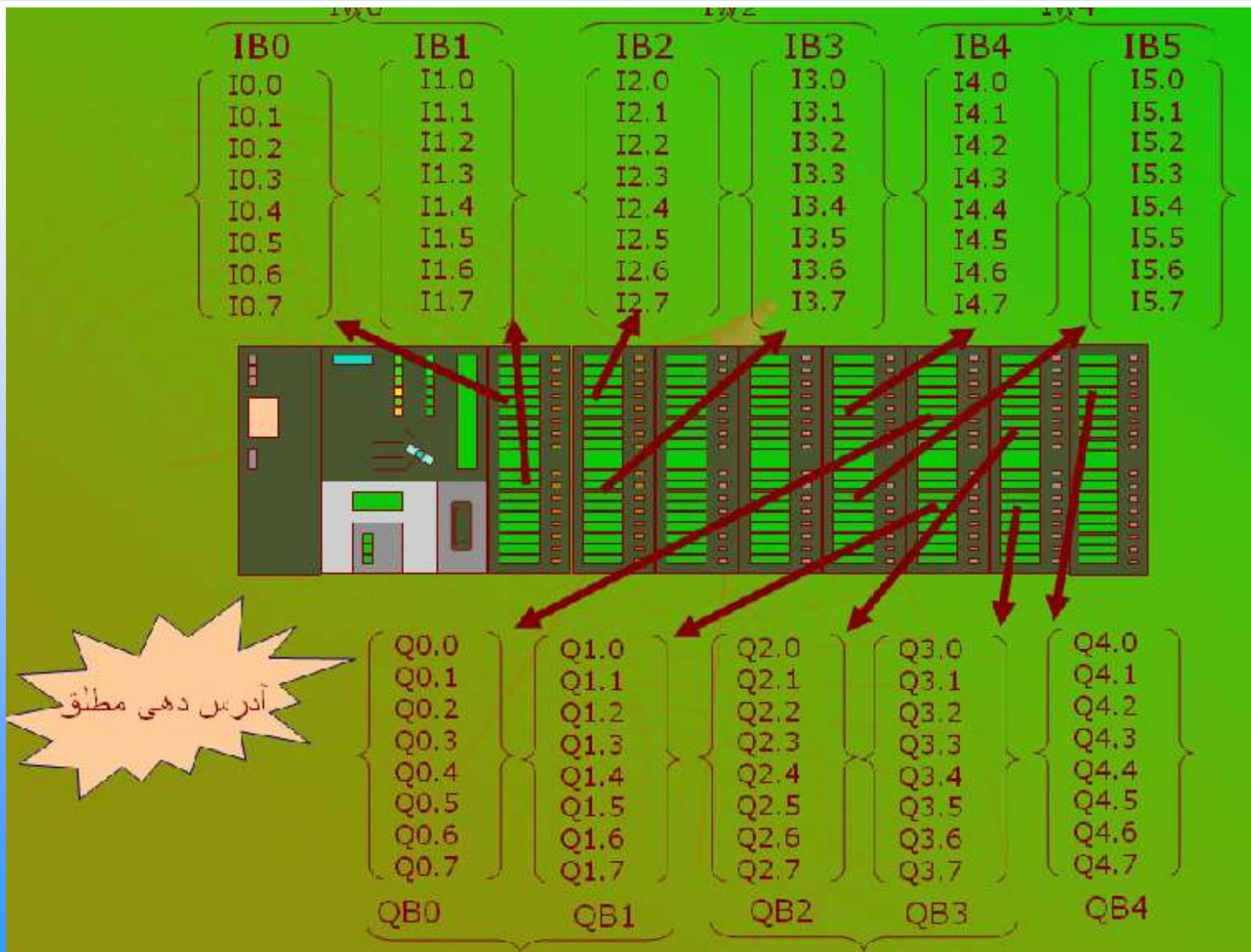
نحوه آدرس دهی مطلق ورودیها و خروجیها

Addressing of S7-300 Modules

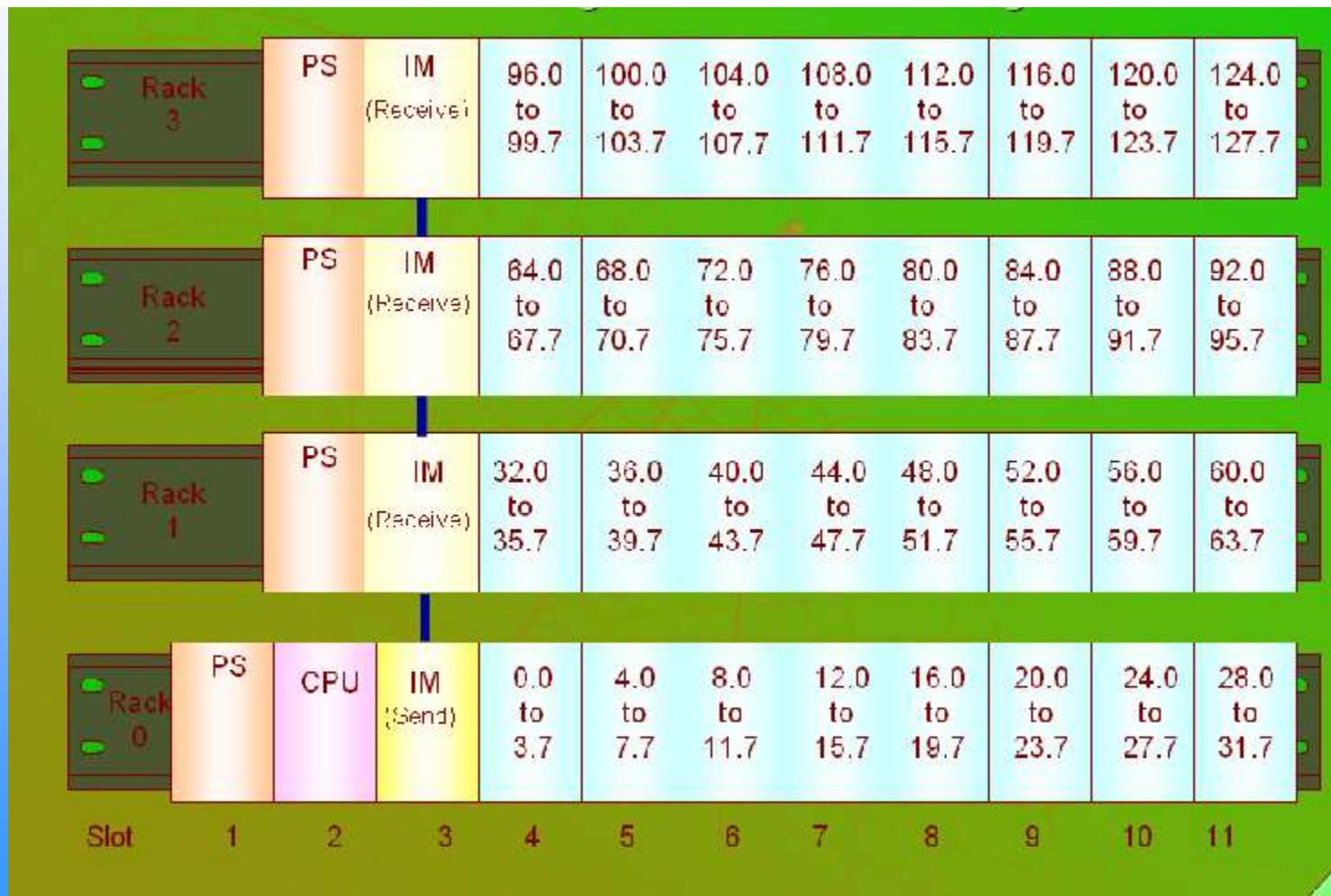

نحوه آدرس دهی مطلق ورودیها و خروجیها

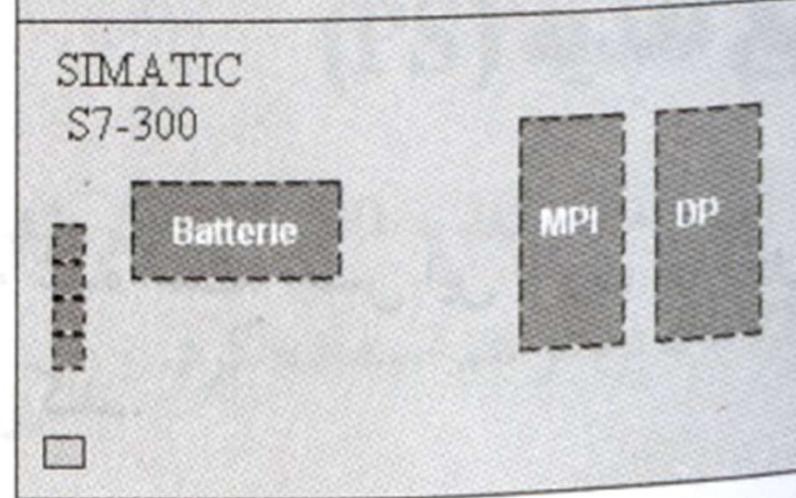
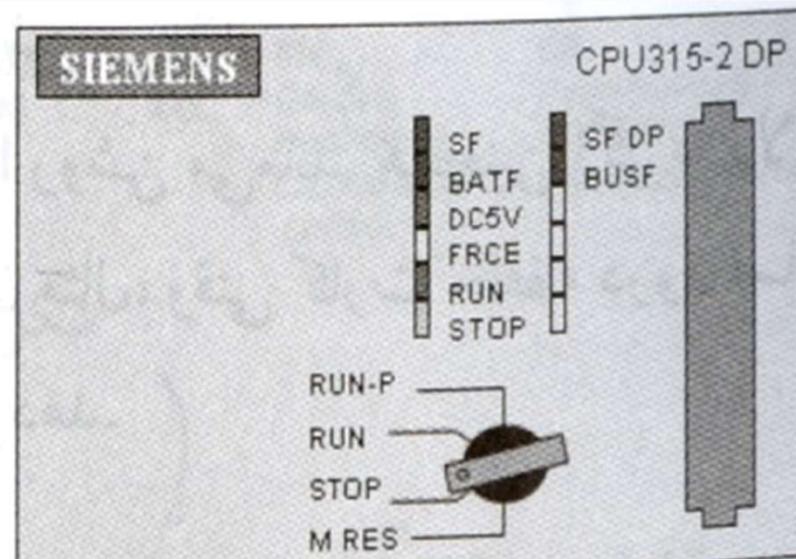
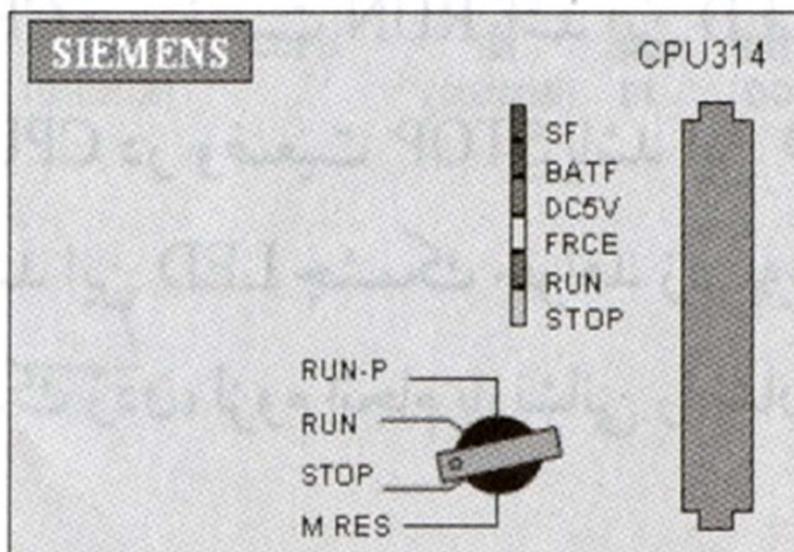

توسعه کارتهای ورودی خروجی با تعداد ۴ رک می تواند در کنار هم قرار گیرد

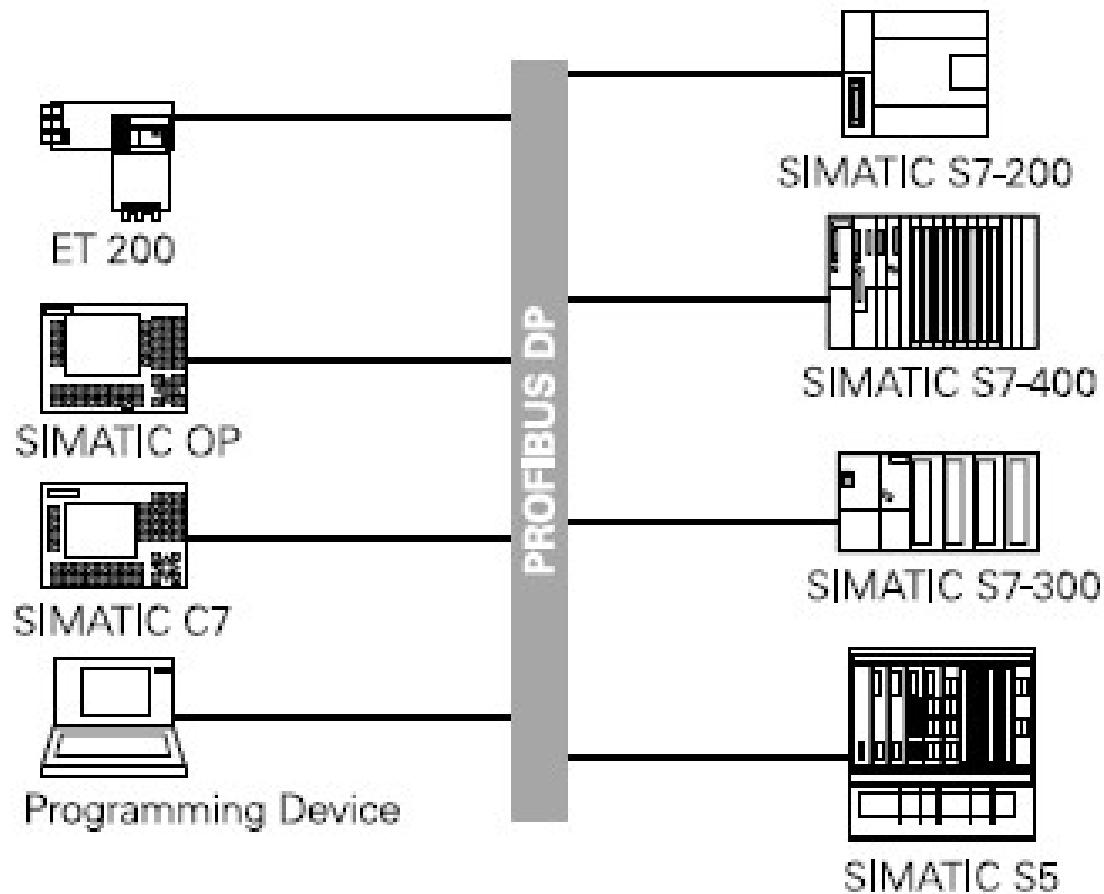

وضعیت های مختلف کاری CPU

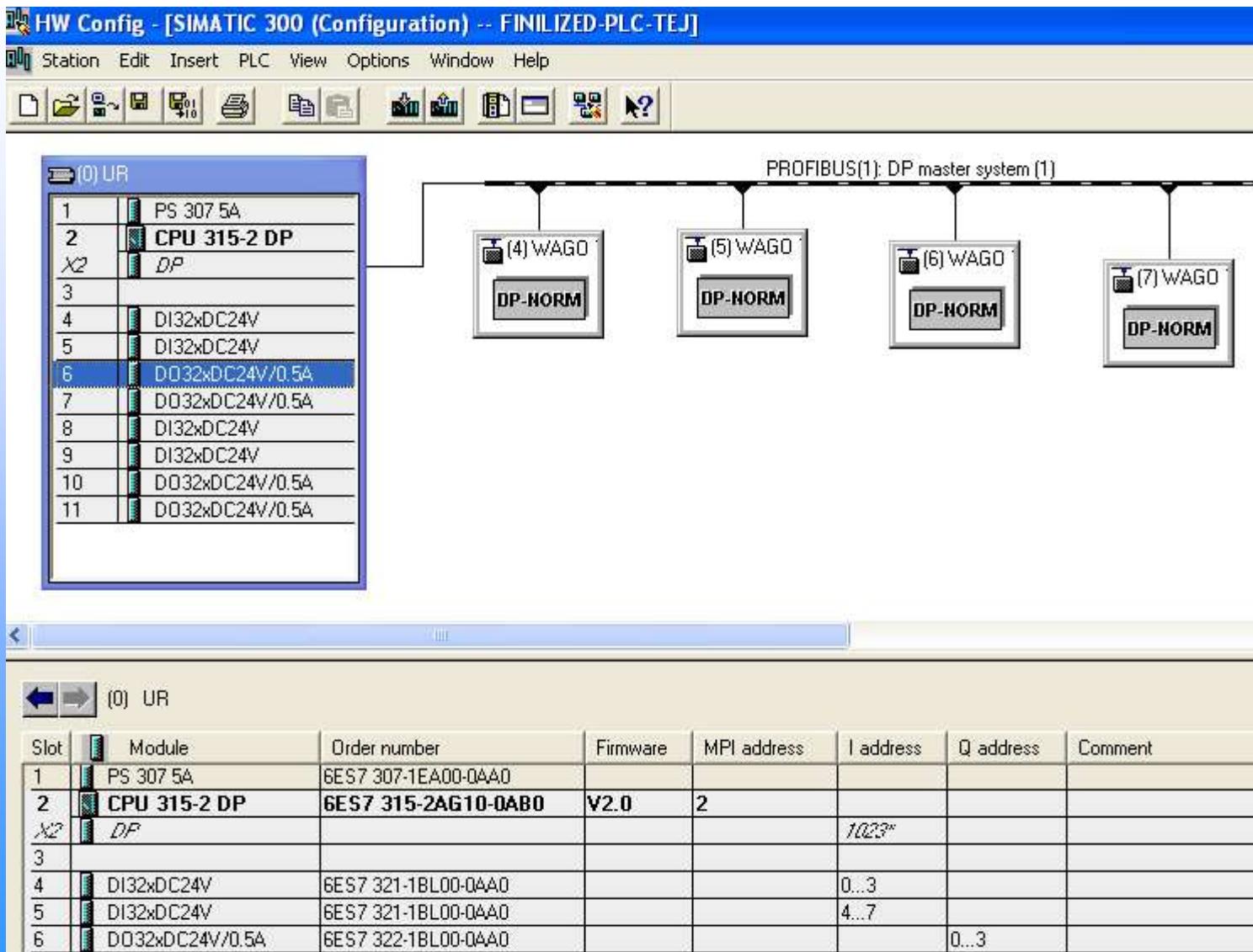

ایجاد شبکه و امکان قرار گرفتن PLC‌های مختلف بر روی آن

PROFIBUS با شبکه HARDWARE CONFIGURATION نمایش

نگاهی به استاندارد IEC1131

- اطلاعات کلی
- ملزومات سخت افزاری و آزمایش ها
- زبان های برنامه نویسی
- راهنمای کاربران
- ارتباطات
- رذرو
- برنامه نویسی کنترل فازی
- راهنمای کاربرد زبان های برنامه نویسی

معرفی زبان های برنامه نویسی PLC ها مطابق با استاندارد IEC1131

زبان LD

ویژگی ها:

- زبان طراحی گرافیکی و پله ای شکل برای PLC ها
- نگاه دیجیتال به منطق رله ای
(ترکیب کن tact های باز و بسته به منظور ایجاد توابع منطقی AND، OR و NOT و ...)
- مبتنی بر تفکر جریان داده ها (بنابر استاندارد: از چپ به راست)
- پردازش سیکلی و همزمان (موازی و مبتنی بر رویداد)
- رویه ای، ساختار گرا و رویداد گرا

المان های اصلی در برنامه سازی به زبان LD

المان های مربوط به انجام عملیات منطقی روی بیت ها

- |-|- نماد کنتاکت باز:
بار نمودن محتوای یک بیت از نواحی مختلف حافظه در برنامه
- |-|-|- نماد کنتاکت بسته:
بار نمودن NOT منطقی محتوای یک بیت از حافظه در برنامه
- ()- نماد پیچک (Coil):
ذخیره نتایج حاصل از انجام عملیات منطقی درون بیت های مختلف حافظه (خروجی و Flag)
- به کارگیری ترکیبات مختلف المان های فوق به منظور ایجاد توابع منطقی گوناگون

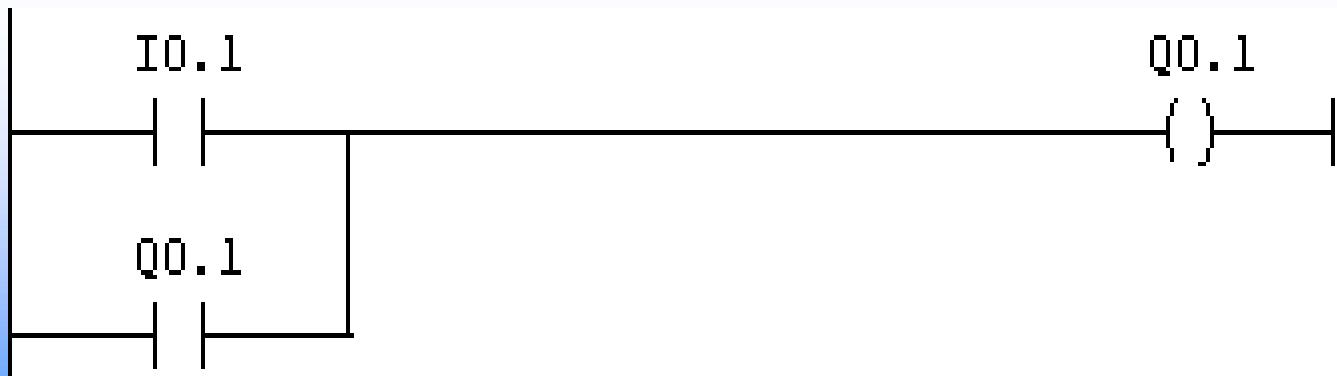
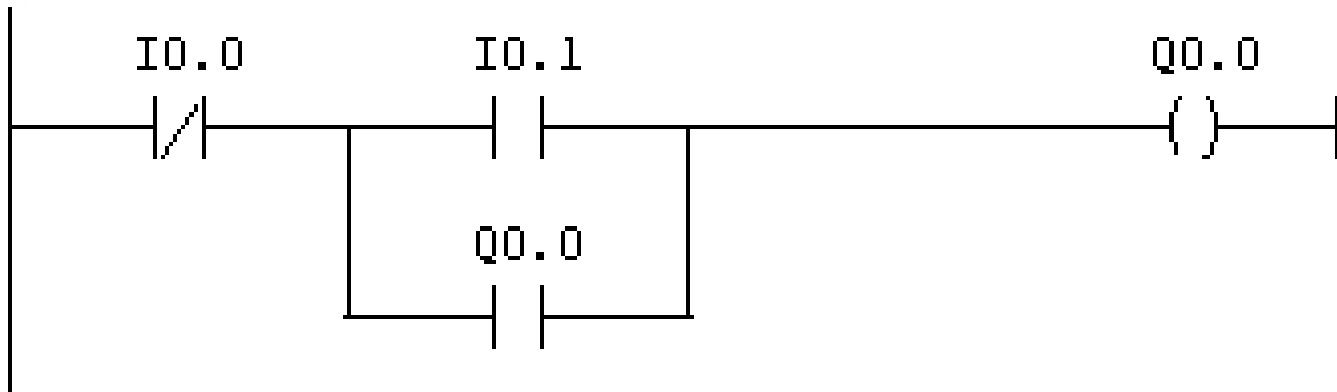

سایر توابع قابل استفاده در زبان LD

- توابع مقایسه منطقی
- توابع کنترل منطقی
- توابع شیفت و چرخش آرایش های بیتی
- توابع انتقال داده به نواحی مختلف حافظه
- توابع تبدیل انواع داده
- توابع سنجش زمان (تایمرها)
- توابع شمارش (کانترها)
- توابع محاسباتی روی داده های صحیح و اعشاری

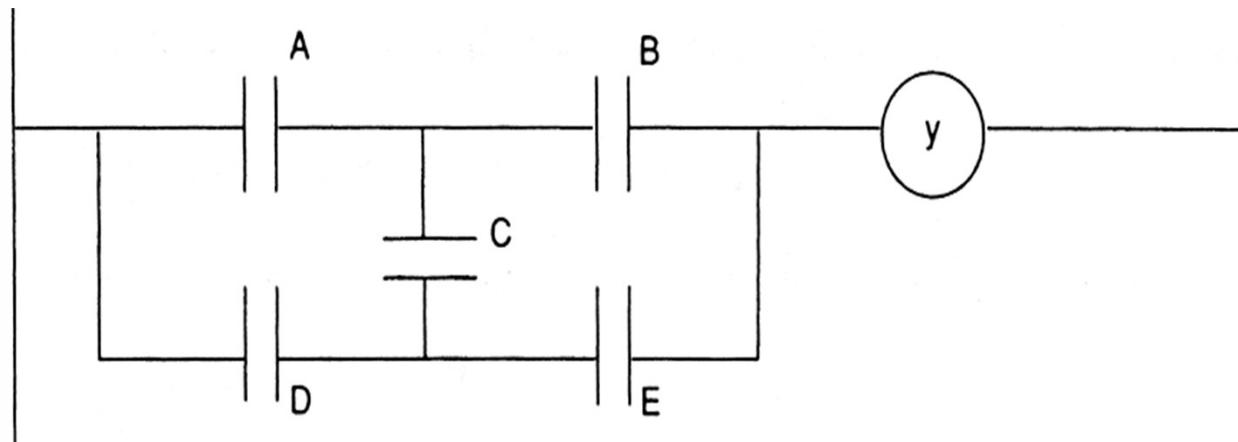

نمونه ای از شبکه های مختلف یک برنامه به زبان LD

نمونه ای از قرارگیری نادرست کنتاکت در برنامه نویسی به زبان LD

بلوک های اصلی در برنامه سازی به زبان FBD

بلوک های مربوط به انجام عملیات منطقی روی بیت ها

- بلوک ها یا آرگومان های ورودی:
بار نمودن محتوای یک بیت از نواحی مختلف حافظه در برنامه
- بلوک های خروجی و پرچم ها:
ذخیره نتایج حاصل از انجام عملیات منطقی درون بیت های مختلف حافظه (خروجی و Flag)
- بلوک های توابع منطقی:
انجام عملیات منطقی گوناگون روی بیت های ورودی، خروجی و پرچم ها

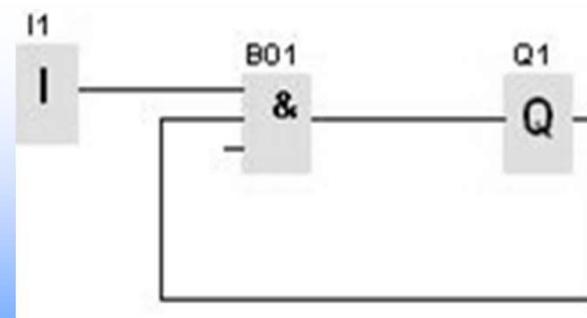
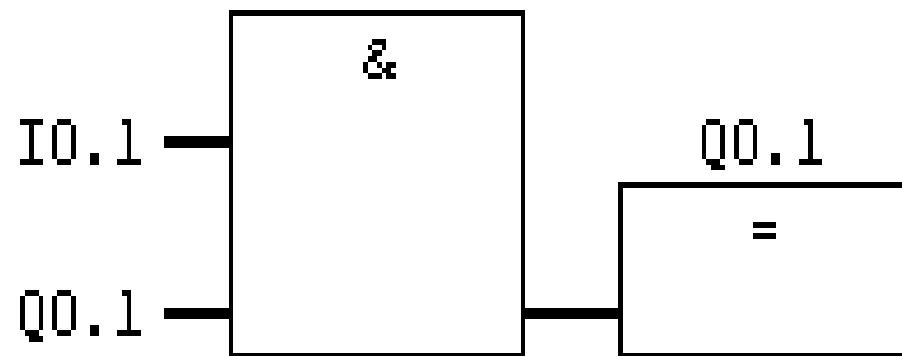

سایر توابع قابل استفاده در زبان FBD

- توابع مقایسه منطقی
- توابع کنترل منطقی
- توابع شیفت و چرخش آرایش های بیتی
- توابع انتقال داده به نواحی مختلف حافظه
- توابع تبدیل انواع داده
- توابع سنجش زمان (تایمراه)
- توابع شمارش (کانترها)
- توابع محاسباتی روی داده های صحیح و اعشاری

نمونه ای از به کارگیری ورودی و خروجی ها در برنامه به زبان FBD

زبان IL

ویژگی ها:

- زبان برنامه نویسی سطح پایین برای PLCها
- ترجمه نوشتاری برنامه طراحی شده با دو زبان پیشین
- مبتنی بر تفکر جریان داده ها
(هرچند که برنامه نوشته شده با این زبان صورتی نوشتاری دارد، اما به صورت همزمان پردازش می گردد).
- پردازش سیکلی و همزمان (موازی و مبتنی بر رویداد)
- رویه ای، ساختارگرا و رویدادگرا
- امکانات برنامه نویسی در این زبان نسبت به زبان های پیشین وسیع تر است.

دستورات اصلی در برنامه نویسی به زبان IL

دستورهای مربوط به انجام عملیات منطقی روی بیت ها

- دستور LD یا :=
بار نمودن محتوای یک بیت از نواحی مختلف حافظه در برنامه
- دستور ST یا :=
ذخیره نتایج حاصل از انجام عملیات منطقی درون بیت های مختلف حافظه (خروجی و Flag)
- دستورات و توابع منطقی:
انجام عملیات منطقی گوناگون روی بیت های ورودی، خروجی و پرچم ها

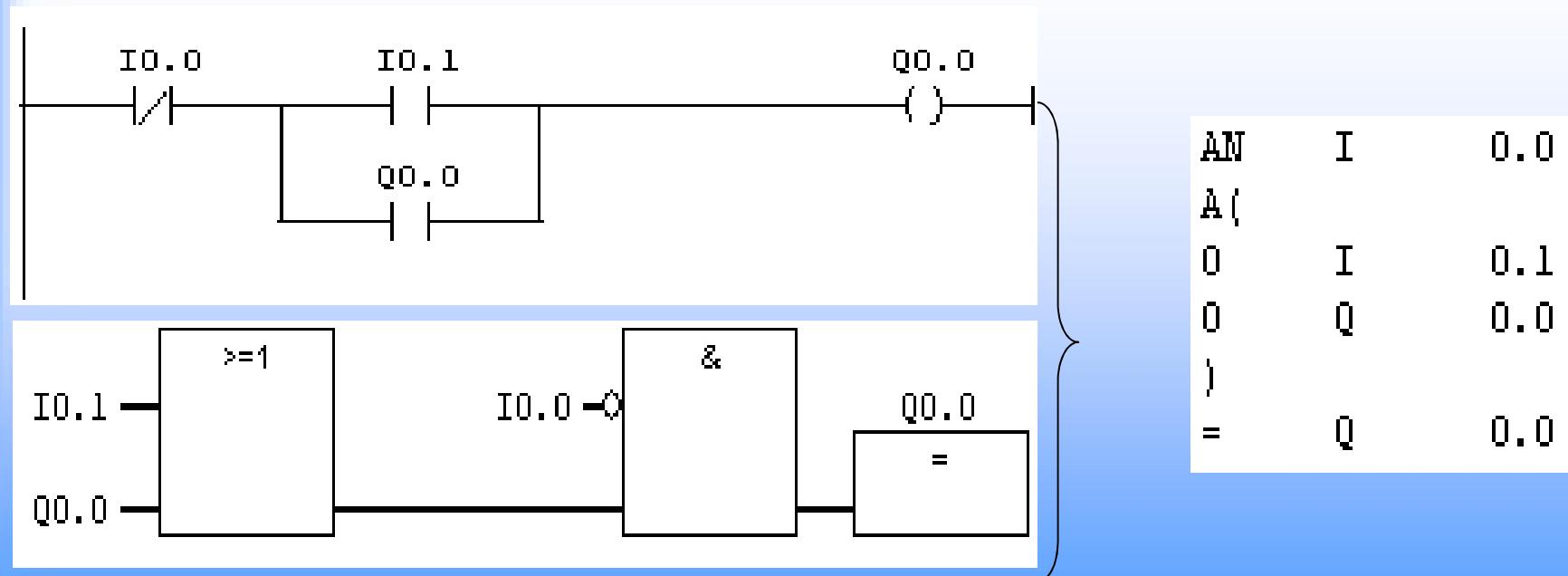

سایر دستورات قابل استفاده در زبان IL

- دستورات مقایسه منطقی
- دستورات کنترل منطقی
- دستورات شیفت و چرخش آرایش های بیتی
- دستورات انتقال داده به نواحی مختلف حافظه
- دستورات تبدیل انواع داده
- دستورات سنجش زمان (تایمرهای)
- دستورات شمارش (کانترها)
- دستورات محاسباتی روی داده های صحیح و اعشاری

نمونه‌ای از ساخت یک برنامه به سه زبان IL, LD و FBD

زبان ST(STRUCTURED TEXT)

ویژگی ها:

- زبان برنامه نویسی سطح بالا برای PLC ها
- دارای کاربرد عالی در الگوریتم های پیچیده ریاضی
- مبتنی بر تفکر ترتیب داده ها
- رویه ای و ساختار گرا، اما ترتیبی
- پردازش غیرهمzman (سری و ترتیبی)
- برخورداری از کلمات کلیدی و دستورات مختلف برنامه نویسی شبیه زبان های برنامه نویسی ترتیبی (مانند C، بیسیک و پاسکال)
- مناسب برای الگوریتم های ترتیبی و غیرمتناوب (مانند حرکات متوالی و مشخص یک روبات)
- عموما به عنوان یک تابع درون برنامه طراحی شده با زبان های پیشین به کار می رود.

آرایش کلی برنامه به زبان ST

Definition of Function

Definition of Variables

A Keyword for Starting the program body

Program Body

(Instructions:

Conditional Instructions

Loops

Calls of other function

...)

A Keyword for ending the program body

ST دستورات قابل استفاده در برنامه نویسی به زبان

- دستور تخصیص مقدار
- ساختارهای شرطی
- ساختارهای حلقوی
- دستورات مقایسه منطقی
- دستورات کنترل منطقی و پرش
- دستورات شیفت و چرخش آرایش های بیتی
- دستورات انتقال داده به نواحی مختلف حافظه
- دستورات تبدیل انواع داده
- دستورات سنجش زمان (تایمرها)
- دستورات شمارش (کانترها)
- دستورات محاسباتی روی داده های صحیح و اعشاری

نحوه ایجاد برنامه Latch به وسیله زبان ST

If I0.1=True then Q0.0 =True

If I0.0=True then Q0.0 = False

SFC (SEQUENTIAL FUNCTION CHART) زبان

ویژگی ها:

- زبان طراحی گرافیکی سطح بالا برای PLC ها
- نمایش مراحل مختلف اجرای الگوریتم در قالب نمودار گردشی (فلوچارت)
- آمیزه ای از قابلیت های زبان های پیشین
- آمیزه ای از دو تفکر ترتیب داده ها و جریان داده ها
- رویه ای و ساختار گرا، ترتیبی و رویداد گرا
- آمیزه ای از پردازش همزمان (موازی و مبتنی بر رویداد) و پردازش غیر همزمان (سری و ترتیبی)
- مناسب برای الگوریتم هایی که بخش های گوناگون آنها باید با روش های مختلف پردازش گردند. (مانند حرکات متوالی یک روبات اما به شکل سیکلی و مبنی بر یک رویداد خاص)

المان های اصلی در طراحی برنامه با زبان SFC

- مرحله (Steps)
- عمل (Action)
 - عملگر (Operator)
 - آدرس یا عملوند (Address)
 - رویداد (Event)
- خط گذر (Transition lines)

شبکه سازی در PLC‌ها

شبکه سازی PLC‌های ساخت شرکت زیمنس بر مبنای یکی از پروتکلهای زیر صورت می‌گیرد:

- MPI: Multi Point Interface
- Ethernet
- Profibus: Process field bus
- Actuator-Sensor Interface (ASI)